

پهيامه كاني حق و نوور
پهيامي چوارهم

سمرق سالی كۆچى و تيگمىنشتن و پيرۆزبايى

نوسىنى

شېخ عباس فازل حسهنى

وهرگيرانى

مهلا رهزوان ناسراو بريندارى شاعر

پہیامہ کانی حق و نوور
پہیامی چوارہم

سہ ری سالی کوچی و تیگہ یشتن و پیرؤزیایی

نوسینی
شیخ عہباس فازلّ حہسہنی

وہر گیران و تہخریجاتی
مہلا رہزوان ناسراو برینداری شاعر

سہ ری سالی کوچینتان پیر و ز بیئت

سەرى سالى كۈچى و
تىگىرىشتىن و پىرۋىبايى

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

پیشہ کی

سوپاس بۆ خوای تاك و تهنها كه نوری خوئی له عهرشی مهزنه وه رهوانه ی سه ر دلئی پیغه مبهری خوئی كرد ﷺ، وه سه لات و سه لامیش له سه ر شانازی دروستكراوانی خودا، بت شكین و له ناوبه ری ملهوپران و تاغوتان، ره جمه تی عالی سیفات، مه عشوقی نیمانداران، سه ر قافلهی كوچره وه كان، هه زره تی رسول الله ﷺ، وه له سه ر ئال و بهیت و یاره دلسوژو نه بهرده كان، كه بوون به گه یه نه ری نووری عه رشی خوا بۆ سه ر دلئی مرؤقه كان و ده رهینانیان له تاریکی و نه فامی، وه له سه ر نه وانهش كه راسته شه قامی رینگای نه وانیان گرتوه ته به رو كوچ نه كه ن به دل و به گیان.

"خۆشه و یستان": سه ری سالی كوچیتان لی پیرۆز بیته، یاخوا هه موو سالیكتان هه ر خووشی و شادی و ناوه دانی دله كانتان بیته به زیكرو یادی خواو كوچ كردن له گونا هه وه بۆ چاكه کاری. ئازیزانم ژیاننامه ی پیغه مبه ر و یاوه ران ﷺ زۆر له زانا به رزه كانی ئیسلام

نوسیویانه تهوه نهوه له دواى نهوه، ئیتر خه لکیش سوودیان لهوه
 ژیانمانه بینیه بو ژیانى دونیاو دوارژژیان، جا پروداو گه لیک له
 ژیانیان پرویان داوه، که به ناو بانگترینیان کوچ کردنى پیغه مبهرو
 یاوه ره کانه ﷺ له مه ککه وه بو شارى مه دینه له (دار الکفر) ولاتى
 کوفر بو دامه زاندى ده وله تى ئیسلام له شارى مه دینه ی پیروژ،
 شهوش گه وره ترین و گرینگترین بریاره کانى شه رعى ئیسلامى
 له خوگرتووه، شهوش (کوچ کردنه) له پیناو خواى مه زن، جا
 ئیمه شه هه ستاوین به وه رگپرانى شه مه په یامه له زمانى عه ره بیه وه
 بو زمانى شیرینى کوردی له ژیر ناوی (سه رى سالى کوچى و
 تیگه یشتن و پیروژبايى) هى زانای پایه به رزى عیراقى هه زره تى
 شیخ عه باس فازل هه سه نى خواى گه وره بیپاریزی، له مه په یامه دا
 به کورتى و پوختى تیشکى خستوو ته سه ر بریاره کانى کوچ کردن،
 بو شه وه ی تیگه یشتنیکى راست و سه واب پیشکه شى میله ته دین
 په روه ره که ی خوى بکات، بو شه وه ی خه لکانیک نه توانن به هو ی شه
 چه مکه انه وه موسلمانان به ره وه هه لدیڤ به ن، جا به رپیره که م شه
 نوسراوانه که له م نامیلکه یه دا هاتوو، شه وه بزانه و دلنیا به وه
 په رى شه مانه تى زانستیه وه ده قه کانمان بو وه رگپراون، چونکه
 هه سته وه رترین باسه وه کوو روونه لای هه موو خه لک.

شاهی نه قشهبه ندرکچالله، ئینجا پیشککش بیت به مامؤستاو رابه رم
حه زه تی شیخ عه باس حه سه نی (خوای گه وره بیپاریزی)، پاشان بو
دایک و باوکی خو شه ویستم و گشت ئیمانداران و موسلمانانی
هه موو نوممه ته کان هه تا رۆژی دواپی.

وه رگیڤر

مه لا ره زوان ناسراو برینداری شاعر

کۆچی ۱۴۳۸/۱/۲۱

زاینی ۲۰۱۶/۱۰/۲۲

سه‌ری سالی کۆچی و تیگه‌یشتن و پیروزیایی

"خۆشه‌ویستان": خوای گه‌وره له‌بارهی کۆچی پیغه‌مبه‌رو هاوه‌لانه‌وه صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه‌فه‌رموویت: ﴿لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِّنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا وَيَنْصُرُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ﴾^۱ واته: نه‌وه غه‌نیمه‌ته‌ی که له بیه‌هودیه‌کانی به‌نی نه‌زیر ده‌ست که‌وت نه‌وه بو هه‌ژاره کۆچکه‌ره‌کانه، نه‌وانه‌ن که له مال و شوینی خۆیان ده‌رکران له پیناو دینه‌که‌یان، وه هه‌ولتی به‌ده‌ست هیئانی به‌هره‌و ره‌زامه‌ندی خوای په‌روه‌ردگار نه‌ده‌ن، وه خواو پیغه‌مبه‌ره‌که‌ی صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به‌سه‌ردیخن و یارمه‌تی دینه‌که‌ی نه‌ده‌ن به‌گیان و مالتی خۆیان بو سه‌رکه‌وته‌نی دینه‌که‌ی، جا به‌راستی نه‌مانه له بیرو باوه‌ری خۆیان راستگۆ بوون. وه پیغه‌مبه‌ری خواش صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه‌فه‌رموویت: (لا هِجْرَةَ بَعْدَ الْفَتْحِ وَلَكِنْ جِهَادٌ وَنِيَّةٌ، وَإِذَا اسْتَنْفَرْتُمْ فَاَنْفِرُوا)^۲. ئیمامی نه‌وه‌وی رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

۱ سورة الحشر آية ۸.

۲ صحیح‌ه. بوخاری له (صحیح البخاری) (ژ ۲۷۸۳). وه موسلیم له (صحیح المسلم) (ژ ۱۳۵۳) له ئیبن‌وعه‌باسه‌وه ریوایه‌تیان کردووه.

۳ یه‌حیای کوری شه‌ره‌فی کوری موپری کوری هه‌سه‌نی کوری حوسینی کوری حیزامی کوری محمدی کوری جومعه‌ی نه‌وه‌ویه، ناسناوه‌که‌ی محی‌الدین نه‌وه‌ویه،

ئەفەرموویت: "ئەم فەرمودەییە بە دوو واتا پراڤە کراوە یە کە میان واتە: لە دواى فەتھى مەككەوہ هیجرەت و كۆچ کردن نیە چونكە بووئە (دار الإسلام) واتە: وولاتى موسلمانان، چونكە كۆچکردن لە (دار الكفر) وولاتى كوفرەوہ ئەبیت، ئەمەش موعجیزەییە كى پیغەمبەرى خواى ﷺ لە خۆئەگریت كەوا بە (دار الإسلام) ئەمیئەتەوہو پیئشبینى كۆچ کردن تیايدا ناکریت، دوو میان واتە:

(د ٦٣١هـ و ٦٧٦هـ) لە نەوا لە دایک بوو و هەر لە تیش وەفاتى کردوو، شەمخولئیسلام و مامۆستای پاشینەکان عەللامە و صۆفی و قوطبى زەمانى خۆى بوو، دەریایەك بوو لە زانست، وە ئەوەندە زاھیدو دنیا نەویست بوو لە شەروو رۆژنیکدا تەنیا یەك ژەمى خواردوو، ئەو خواردنەش باوكى بۆى رەوانە ئەکرد چونكە خۆى لە دیمەشق بوو لە قوتابخانەى رەواحیەو دارو لەدیسى ئەشەرەفیەو غەیری ئەوانەش وانەى ئەگوتەو، كەسێكى خاكى و بەهەبیەت و خاوەن كەشف و كەرامەت بوو، تەنیا چل و پینچ سالان ژیا، بەلام تەوانى بەو تەمەنە كورته گەورەترین خزمەت بە ئیسلام بگەییە، وە زۆر كتییبىشى لە دواى خۆى جى هیشتوو لەوانە: (شرح صحیح المسلم، ومنهاج الطالبین فی الفقه الشافعی، مجموع شرح المہذب بەلام ئەوہى كامل نەکرد، ئەگوتى: ئەگەر بیئ و تەواوى بگردایە لە ئیسلامدا كتییبك نەبوو وینەى ئەو بى فقیهى موقارن، أربعین النواویة، بستان العارفين، ریاض الصالحین، التبیان فی آداب حملة القرآن، التقريب النواوي فی مصطلح الحديث.... (هتد) پروانە: (الطبقات الشافعية) (٨_٣٩٥_١٢٨٨).

٤ لە مەوہ دەرئەكەوئ بە درئزایی میژووئ ئیسلام هەر شوئینك موسلمانان فەتھیان كرددیئ ئەو ئەو شوئینە بووئە (دار الإسلام)، ئیتر با كافرەكان جارێكى تر

داگیریان کردییتهوه یاخود دهسهلاتی کوفریان سهپاند بیت بهسه وولاتانی موسلمانان، چونکه کهسانیک زۆر به نارەوا هەرچی وولاتی موسلمانان ههیه گشتی به (دار الکفر) دانهینن، چونکه بییان وایه حوکمی نیسلام له دادگاکانا پهپهروی لی ناکریت، ئەمەش ئەو پهپی ستمه له موسلمانان ئەکەن، ئەم بیر توندیهشیان تهنیا له فهتوایهکی مامۆستا سهید قوتب وەرگرتووه، که فهرموویهتی: هەر شوینیک حوکمی نیسلامی لی جی بهجی نهکرا با دانیشتوانی ئەو شوینەش زۆرینهشیان موسلمان بیت ئەوه به (دار الإسلام) ههژمار ناکریت، وه ئەگەر له شوینیکدا حوکمی نیسلام جی بهجی کرا با کهمینهکهشیان موسلمان بیت ئەوه به (دار الإسلام) ههژمار ئەکریت، جا بهپی ئەم فهتوایهی سهید قوتب بیت نیمۆ گشت وولاتی موسلمانان به (دار الکفر) ههژمار ئەکریت، لهگهڵ پێزم بۆ فهتواکهی ئەمه ئەو پهپی نهزانینه به زانستی شهریعت، خوای گهوره لی ببووری، چونکه بههۆی ئەو فهتوایهوه به ملیۆنان خەلک تهکفیر ئەکریت. خۆشهویستان سهبارت به جی بهجی کردنی حوکمی شهریعت که دهستووری قورئانی پیروزه قوتابی بهردهستی پیغه مبهری خوا ﷺ وه زاناو حیبری ئەم ئوممهته ئیبن و عهباس له تفسیری ههرسی ئایهتهکهی حوکم کردن به قورئان ئەفهرموویت: ﴿وَمَنْ لَّمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ﴾ (١٥٠) ﴿وَمَنْ لَّمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾ (١٥١) ﴿وَمَنْ لَّمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ﴾ (١٥٢) سوره المائده.

واته: هەر کهسێک حوکم بهوه نهکات کهوا خوای گهوره داییه زاندووه بهسهر پیغه مبهری خوا ﷺ که قورئانی پیروزه ئەوه کافره له کافرهکان ههژمار ئەکریت.... ئەوه ستمهکاره له ستمهکارهکان ههژمار ئەکریت.... ئەوه تارانباره له ریگای راست دهچووه. "هەر کهسێک نکۆلی لهوه بکات که دابهزیوه ئەوه کافره، ئەگەر بروای پی ههبوو بهلام کاری پی نهکرد ئەوه ستمهکارو

گهوره یی نه جرو پاداشتی کوچ کردن که پیش فتحی مه ککه نه نجام
نه درا، بهو جوړه نه ما له وهی که له دواي فتحی مه ککه وه نه نجام
نه دریت، ههروه کوو خواي گهوره (ﷺ) نه فهرموویت: ﴿لَا يَسْتَوِي

تاوانباره". نه مړيوايه ته ښښ و جه رير پړيوايه تی کردوه. وه ښښ و تاوسيش
نه فهرموویت: وه کوو نه وکه سه نيه که کوفر به خواو فريشته کان و کتیبه کان و
په يامبه ره کان نه کات، وه له پړيوايه تښکی تر دا نه فهرموویت: نهو جوړه کوفره نيه که
له بازنه ی ښسلامه تی دهری بخت. وه له عه تائيشه وه پړيوايه تکراره کهوا
نه فهرموویت: کوفر ټکه له خواو کوفره وه يه، وه سته ميکه له خواو سته مه وه يه، وه
تاوانباريه که له خواو تاوانباريه وه، واته: پله ی کوفر و سته م و تاوانباريه که ی که م تره
له خواو کوفر و سته م و تاوانباري گهوره وه يه. پروانه: (تفسیر ابن الکثیر) (وتفسیر
القرطبي). وه بؤ فه توای سهد قوتبش نه وه بگه پړيوه بؤ کتیبی (معالم في الطريق،
وه في ظلال القرآن). وه سه باره ت به سه رڼکی ولاته ښسلاميه کان و په رله مان و
دادوره کان و خه لکی به گشتی ښتر به پړيوه نه م ووتانه ی ښښ و عه باس حوکه که ی
به م شپوه يه: نه گه ر پروايان به ده ستووری ښسلام و قورنانه ی نه بیت دواي نه وه ی که
بؤی پروان نه کرپته وه و ښقنامه حوجهی له سه ر نه کرپت نه م ښقنامه حوجهش نه بؤ
زاناکان پړياری له سه ر بدن نه که سی ښمه مانان که هيچ نازانين ښنجا نه و کاته
ته کفیر نه کرپت و نابیت گوپړايه لئې بکرپت، وه نه گه ر پړواشيان پړيوه به بو به لام له به ر
پړاي کردنی دلئې کافر ده کان حوکه ی ښسلامه تيان چی به چی نه کرد نه و کاته
سته م کارو تاوانبارن، وه له بازنه ی ښسلامه تيش ناچنه دهره وه به وړوکه شی شهرع
به لام ره ننگه له رڼوی دواي له گه ل دووړه وه کان هه شر بکرپن، والله اعلم. وه رگير

مِنْكُمْ مَنْ أَنْفَقَ مِنْ قَبْلِ الْفَتْحِ وَقَتَلَ ۗ أُولَٰئِكَ أَعْظَمُ دَرَجَةً مِنَ الَّذِينَ
 أَنْفَقُوا مِنْ بَعْدُ وَقَتَلُوا ۗ وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَىٰ ۗ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ
 ﴿١٠﴾ واته: ئەو موسلمانانەى كه پيش پزگارکردنى مه ككه مال و
 سامانيان له پیناوى رینگای خوادا خهرج کردوووه و غه زایان کردوووه و
 پرووبه پرووی دوژمنیش وهستاونه ته وه، جا به پراستی ئەوانه به راورد
 نا کرین له گه له ئەوانه دا كه پيش فهتھی مه ككه ئەو كاره چاكانه یان
 نه بجام نه داوه، ئەوانه له لای خودا پله یان گه وره ترو به رزتره، هه ردوو
 به شه كه یش له لایه نی خواوه به ئینی خوژی و رابواردنه كانی
 به هه شتیان پیدراوه، به لام پله ی خوژی و كامه رانی كۆمه له ی یه كه م
 به رزتره، بیهگومان خوی گه وره ش زانایه به وه ی كه ئیوه نه بجامی
 شه دن، به لام قسه كه ی تری پینغه مبه ر عا لیه (وَلَكِنْ جِهَادٌ وَنِيَّةٌ)
 واتا كه ی شه وه یه: بیهگومان رینگای به ده ست هینانی چا كه بو ئیوه
 هه یه له تیگه یشتن له كۆچدا، ئەمهش به جیهاد و نیهت هینان بو
 گشت كارو بارینکی چا كه، (وَإِذَا اسْتُنْفِرْتُمْ فَانْفِرُوا) واتا كه ی شه وه یه:
 شه گه ر سولتان و كاربه دهستی موسلمانان داوای لیكردن بو جیهاد
 شه وه ئیوهش به ده نگیه وه بچن و ده رچن بو ۱۱.

۵ سورة الحديد آية ۱۰.

۶ (صحيح مسلم بشرح النووي) (ب/۹/۱۲۳).

دکتور وهه به زوجه یلی نه فرموویت: " (الهجرة من دار الحرب) نه وه کۆچ کردنه له وولاتیکی (کوفروه وه) بۆ وولاتیکی تری (موسلمان)، وه (دار الإسلام) واته: وولاتی موسلمانان: نه وولاتیه کهوا موسلمانانی تیدا نیشته جییه ته گهر چی نه هلی زیمه شی تیدا بیته (که جوله کهو گاورکانن)، یاخود موسلمانان کان فه تحیان کردبی به لام کافره کان ههر به خویان سه ریه رشتی ولاته کهی خویان بکهن به لام نیسلام حاکیم بیته به سه ریانه وه (ههروه کوو جوله کهکانی خه بیهر که زوی و زارو قه لاکانیان کهوتنه دهست موسلمانان، وه نیسلام حاکیم بوو به سه ریانه وه، به لام سه ریه رشتی زوی و زاره که ههر به خویان نه یان کرد، سالانه جیزیه یان نه دا موسلمانان، واته بره پاره یه کیان نه دا).

وه (دار الحریش) واته: نه وولاته ی که له بنه رتدا غهیره موسلمانانی تیدا نیشته جییه. جا ههر که سیک له (دار الحرب) موسلمان بیته، وه توانای ناشکرا کردنی دینه کهی نه بیته، وه توانای کۆچکردنیشی هه بیته، نه وه له سه ری واجب نه کات کهوا کۆچ بکات، نه مهش له بهر وتهی خوی گه وره: ﴿إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّيْنَاهُمُ الِّمَلَائِكَةَ ظَالِمِيْ اَنْفُسِهِمْ قَالُوْا فِیْمَ کُنْتُمْ قَالُوْا کُنَّا مُسْتَضْعَفِیْنَ فِی الْاَرْضِ قَالُوْا اَلَمْ تَکُنْ اَرْضُ اللّٰهِ وَاسْعَةً فَتُهاَجْرُوْا فِیْهَا فَاُولٰٓئِکَ مَا وُنُوْهُم جَهَنَّمُ وَسَاءَتْ مَصِیْرًا ﴿۹۷﴾ سورة النساء آیه ۹۷. واته: هه ندی لهو موسلمانانه ی له لایهن کافره کانی قوره ی شیه وه که به زۆر راپیچکرا بوون بۆ جهنگی به در نه وه بوو لهو جهنگه دا کوژران، نیتر خوی گه ورهش نه فرموویت: نه وه که سانه ی کهوا سته میان له نه فسی خویان کرد فریشته کان رۆحی نه وانیا نیان کیشاو مردن، نینجا به وانیا نیان فرموو: نیوه سه باره ت به کارواری دینه که تانه وه له چ حالیکدا بوون، نه وانیش له وه لامدا فرموویان نیمه له مه کهکی پیروزدا چه وساو وه سته م لیکراو بووین، فریشته کانیش فرموویان: باشه نه ی زوی خوی گه وره فراوان نه بوو ههروه کوو چۆن موسلمانان کان کۆچیان کرد له

مه‌ککه‌وه بۆ مه‌دینه ئی‌ودهش بۆ خۆتان کۆچتان بک‌رد‌بایه هه‌روه‌ک‌وو ئه‌وان، ئه‌وه‌بوو خ‌وای گه‌وره‌ش بۆ‌مانی ر‌وون‌ک‌رده‌وه که‌وا شو‌ینی ئه‌و که‌سانه جی‌نگای دۆزه‌خه که خ‌راپ‌ترین سه‌ره‌نجام و جی‌نگایه بۆ ئه‌و که‌سانه .

وه ئه‌و فه‌رمووده‌یه‌ش سه‌حیحه که پین‌غه‌مبه‌ری خ‌وا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ئه‌فه‌رموویت: (أنا بريء من كل مسلم يقيم بين أظهر المشركين، قالوا: يا رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لم؟ قال: لا يتراعي نارهما) ئه‌بو‌داود له (سنن أبی داود) (ژ ٢٦٤٥) له جه‌ری ک‌ور‌ی عب‌د‌الله . وه ترمذی له (سنن الترمذی) (ژ ١٦٠٤) له سه‌مو‌ره‌ی ک‌ور‌ی ج‌وند‌وبه‌وه . وه ته‌به‌پ‌انی له (معجم الکبیر) (ژ ٣٨٣٦) له قه‌یسی ک‌ور‌ی ته‌بو حازیم ئه‌ویش له خ‌الیدی ک‌ور‌ی وه‌لیده‌وه ر‌ی‌وایه‌تیان ک‌رد‌وه . ئین و حه‌جه‌ری هه‌یشه‌می ئه‌فه‌رموویت: "ته‌به‌پ‌انی ر‌ی‌وایه‌تی ک‌رد‌وه‌وه ر‌ی‌وایه‌کانی‌شی متمانه‌پین‌ک‌راون"، پ‌روانه: (مجمع الزوائد) (٥_٢٥٣) طبعه دار الکتب العربی. ته‌لبانی‌ش به سه‌حی‌حی داناوه . واته: من له هه‌موو مو‌س‌لمانیک به‌ریه که‌وا له نی‌و ک‌اف‌ره‌کاندا نیشته‌ج‌یی‌ه، گو‌ت‌یان: بۆچی ئه‌ی پین‌غه‌مبه‌ری خ‌وا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟ فه‌رمووی: ناب‌ی ناگ‌رد‌انیان به‌رامبه‌ر یه‌ک بی‌ت . عه‌لل‌امه‌ی شه‌ر‌فه‌و له‌ق عه‌زیم ئابادی ئه‌فه‌رموویت: (لا تراءى) ئین و ئه‌ثیر له (النهاية في غريب الحديث) دا ئه‌فه‌رموویت: "له‌سه‌ر مو‌س‌لمان پین‌ویست ته‌کات که‌وا م‌الی خ‌وی دوور ب‌خاته‌وه له بی باوه‌پ‌ان، وه دانه‌به‌زیته شو‌ینیک ته‌گه‌ر بی‌ت و ناگ‌رد‌انه‌که‌ی له م‌الی خ‌وی داب‌گ‌رسینیت و ناگ‌ره‌که‌ی بۆ بی باوه‌پ‌یک ده‌ریکه‌وی، به‌ل‌کوو له‌گه‌ل مو‌س‌لمانان دانه‌به‌زیت (واته: م‌الی له‌گه‌ل مو‌س‌لمانان کان ته‌بی‌ت)، ئه‌مه‌ش هاندانه بۆ ک‌وچ ک‌ردن، وه تراءى تفاع‌ل له ر‌وئیه‌ته‌وه هات‌وه، هه‌روه‌ک ته‌گو‌تری: (تراء القوم)، ته‌گه‌ر بی‌ت و هه‌ندیکیان هه‌ندیکیان ب‌یین، وه (تراءى الشیء)، واته: ده‌رکه‌وت هه‌تا‌وه‌ک‌وو ب‌یینیم"، پ‌روانه: (عون المعبود شرح سنن أبی داود ومعه تحقیقات الألبانی) (١_١١٩٧_٢٦٤٥) طبعه دار ابن حزم .

جا نه گهر توانای کوچ کردنی نه بوو، نهو کاته واجیب ناکات له سهری، نه مهش له بهر وتهی خوی گوره ﴿إِلَّا الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ لَا يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً وَلَا يَهْتَدُونَ سَبِيلًا﴾ ﴿١٢٠﴾ فَأُولَئِكَ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَعْفُوَ عَنْهُمْ وَكَانَ اللَّهُ عَفُورًا غَفُورًا ﴿١٢١﴾ سورة النساء آية ٩٨-٩٩. واته: ته نیا نهو که سهه چهوساوانه نه بی که خاوهن عوزرن له پیاوان و نافرته تان ومندالان که توانای نهوه بیان نیه نهو ستهم و زولمه ی که لیان نه کری بهر بهر چیان بده نه وهو بهرگری له خو بیان بکهن، وه ههروه ها ریگه ی دهر بازیوونیش ناتوانن بدوزنه وه به چ شیوازیک خو بیان رزگار بکهن و کوچ بکهن، ته نیا نه مانه خاوهن عوزرن، بویه نومید وایه کهوا خوی گوره لیان ببوروی، چونکه به راستی خوی گوره زور لیخوشبوو داپوشه ری گوناهاه کانی ناده میزاده و لیپورده شه بهرام بهریان.

وه نه گهر توانای نهوه ی هه بوو کهوا دینه که ی خوی ناشکرا بکات، وه هیچ ترسیکی نهوتوشی نه بوو له وه ی کهوا فیتنه یه که گرفتاری دینه که ی بییت، نهو کاته له سهری واجیب ناکات کهوا کوچ بکات، له بهر نهوه ی خوی گوره له سهر چهوساوه کانی واجیب نه کردوه، نه مه بهلگه یه له سهر واجیب نه بوونی بؤ غهیری نه وانیس. وه بؤ مرؤفی موسلمانیش سوننه ته کهوا بؤ ولاتیکی نیسلا می کوچ بکات، له بهر وتهی خوی گوره ﴿يَتَأْتِيَ الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَرَىٰ أَوْلِيَاءَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ﴾ ﴿١٢٢﴾ سورة المائدة آية ٥١. واته: نهی نهو که سانه ی کهوا تیمانتان هیناوه به خواو بیغه مه بهر که ی ﷺ نیوه جوله کهو گاوردان مه که نه دؤستی خوتان و پشتیوانیان لی بکهن، چونکه نه مانه هه ندیکیان دؤستی هه ندیکی تریانن. وه له بهر نهوه ش نه گهر بییت وله ولاتی کافران نیشته چی بیی نهو کاته ژماره ی کافردان زور نه کات، وه له بهر نهوه ش هیچ گهر دنتیه کیش نیه له وه ی کهوا نهو که سه مهیلی بؤیان بکات. وه سه بارهت به گؤزینی ره گه زنامه بؤ ره گه زنامه ی

ههروه‌ها له فهرمووده‌یه‌کی تردا ئه‌فهرموویت: (لَا تَنْقَطِعُ
 الْهَجْرَةُ حَتَّى تَنْقَطِعَ التَّوْبَةُ، وَلَا تَنْقَطِعَ التَّوْبَةُ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ
 مِنْ مَغْرِبِهَا)^۷، واته: (کوچ کردن ناپچریت و هه‌رنه‌میینی، هه‌تاوه‌کوو
 ته‌وبه‌کردن ئه‌پچریت و قه‌بول ناکریت، وه ته‌وبه‌کردنیش ناپچریت
 هه‌تاوه‌کوو رۆژ له رۆژتاواوه هه‌لدیت)، جا بۆ کۆکردنه‌وه‌ی
 رپوایه‌ته‌کان و تیگه‌یشتن لییان زاناکان فهرموویانه: "کوچ کردن
 له‌مه‌ککه‌وه بۆ مه‌دینه، وه نیشته‌جی بون تیایدا له‌گه‌ل
 پیغه‌مبه‌ر ﷺ، وه جیهاد کردن له‌به‌ر ده‌ستی ئه‌ودا، ئه‌وه کۆتایی

وولاتیکی کافر (واته: جنسیه‌ی ئه‌و ولاته) ئه‌مه‌ جه‌رامه، مه‌گه‌ر بۆ پیوستیه‌ک بی
 وه‌کوو نه‌هیشتنی نیشته‌جی بون له وولاتیکی ئیسلامی، ئه‌مه‌ش له‌به‌ر دژی
 سویندی ئه‌و کهسه که داوای لی ته‌کریت سویند بخوات له کاتی جنسیه‌ وه‌رگرتنه‌که،
 به‌وه‌ی که‌وا ئه‌بی وه‌لائو خۆشه‌ویستی بۆ ئه‌و ده‌وله‌ته هه‌بیته، وه به‌شدار بیته له
 سوپاکه‌یان ئه‌گه‌ر بیته و ده‌ست درێژیان کرده سه‌ر ولاتیکی ئیسلامی، وه له‌گه‌ل
 ئه‌وه‌ش که دژی ئه‌حکامه‌کانی شه‌ریعه‌تی خوای گه‌وره‌یه له‌وانه دانیشتنه له ژیر
 سبیه‌ری غه‌یره موسلمان و نالانی کافران و سه‌رکردایه‌تی دوژمن. بروانه: (الفقه
 الشافعی المیسر للأستاذ الدكتور وهبة الزحيلي) (ب_۲_ل_۴۵۹) طبعه دار الفکر.

۷ **صه‌حیحه**. ئه‌بو داود له (سنن أبی داود) (ژ ۲۴۷۹). وه نه‌سائی له (سنن
 النسائی) (ژ ۸۶۵۸). وه ئیمام ئه‌حمه‌د له (مسند أحمد) (ژ ۱۶۹۰۶)، وه غه‌یری
 ئه‌مانه‌ش له‌موعاویه‌و ئیین و عه‌باسه‌وه رپوایه‌تیان کردووه. شوعه‌یب ئه‌رنائوت
 ئه‌فهرموویت: "حه‌دیسه‌کی حه‌سه‌نه به‌هۆی غه‌یری خۆیه‌وه"، وه ئه‌لبانیش به
 صه‌حیحی داناوه، بروانه: (صحيح الجامع الصغير) (ژ ۷۴۶۹).

پي ھاتووہو جاريكى تر پروناداتہوہ، بہ لآم غہيري ٺہو لہ جوړہ کاني
کؤچ کردن تاوہ کوو ئیستا کہ ھەر ماوہ، وە کوو دەرچوون لہ وولاتی
کوفرہوہ بو ولاتی موسلمانان، وە ھەر وہا دەرچوون لہ شوینیک کہ
گوناهو تاوان بہ ئاشکرا تیايدا ٺہنجام ٺہدریت بو شوینیک کہ ٺہم
شتانہی تیايدا ٺہنجام نادریت.

خوابه رستی له کاتی فیتنه دا

بیتغه مبهری خوا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه فه رموویت: (يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ لَا يَسْلَمُ لَدِي دِينِ دِينِهِ، إِلَّا رَجُلٌ يَفْرُ بِدِينِهِ مِنْ قَرْيَةٍ إِلَى قَرْيَةٍ، وَمِنْ شَاهِقٍ إِلَى شَاهِقٍ، وَمِنْ جُحْرِ إِلَى جُحْرِ)^٨. واته: زه مانیک به سه ره

٨ **حه سه نه**. ثین و حیان له (الثقات لابن حبان) (ب٨ل٢١١) له حه سه نی به صریه وه به مورسه لی. وه حاریسی کوری نوسامه له (بغیة الباحث عن زوائد مسند الحارث للحافظ نور الدین ابن حجر الهیثمی) (ب١ل٧٧٣_٧٧٤). وه نیمامی خه تنابی له (کتاب العزلة) (ل٦٧) له ثین و مه سعوده وه. وه به یهقی له (الزهد الكبير) (ب١ل١٨٣_١٨٤) له ته بو هو پر وه. وه ته بو نوعیم له (الحلیة الأولیاء) (ب١ل/٢٥_٢/١١٨) له ثین و مه سعوده وه ریوایه تیان کردوه، جا ته بو نوعیم له ریوایه ته که ی بهرگی یه کهم بی دهنگه، به لام له هی بهرگی دووهم ته فه رموویت: "فه رموده یه کی غه ریبه". منیش ته لیم: ته مه پیاره کانی سه نه دی ثین و حیان (حدثنا محمد بن المنذر بن سعید ، ثنا محمد بن أحمد بن حکیم الشیبانی ، ثنا أبو روح العابد حاتم بن یوسف ، عن ابن المبارک ، عن المبارک بن فضالة ، عن الحسن قال) ، زه ه بی ته فه رموویت: "محمدی کوری مونذیری سه عید حافیزو متمانه پیکراوه". وه ثین و حیان متمانه ی به حاته می کوری یوسف و محمدی کوری ته حمه دی که کیمی شیبانی داوه. وه ثین و حه جری عه سقه لانی ته فه رموویت: "عبد الله کوری موباره که متمانه پیکراوه و عاقل و ته می نه گوژه. وه حه سه نی به صری متمانه پیکراوه فه قیهو به ناویانگه". وه ثین و شاهین له باره ی فوضاله ی کوری موباره که وه ته فه رموویت: "متمانه پیکراوه". منیش ته لیم: "سه نه دی ته وه فه رموده یه (جیده) چاکه له حه سه نی به صریه وه به مورسه لی، نیمامی سیوطی

خەلکیدا دیت، ھەموو خاوەن دینیک کە دەستی بە دینکەییەو
گرتوو، ئەو دینە کە ی سەلامەت ناییت، تەنھا پیاویک نەبیت
بەخۆی و دینە کە یەو راتە کات و ھەل دیت لەم دێیەو بۆ ئەو دی،
لەم شوینە بەرزەو بۆ ئەو شوینە بەرزە، وە لەم کونەو بۆ ئەو
کون^۹. جا راکردن لە شوینی بەرزەو بۆ شوینی بەرز لەبەر دین، ھیچ
گومانی تیدا نیە ئەو کۆچ کردنە، ھەر وە کوو خۆشەو بیستمان

ئەفەر موویت: "ئین و مەدینی فەر موویەتی: مورسە لە کانی حەسەنی بەصری
ئەوانە ی کە متمانە پێکراوە کان لێیەو رپوایەتی ئە کەن صەحیحن"، وە ئەبو
زورعەش فەر موویەتی: "ھەر شتیک کە حەسەنی بەصری گوتیەتی کە پێغەمبەری
خوا وا ئەفەر موویت ئەو سەرچاوە کە یمان دۆزیو تەو و جیگەر بوو تەنیا چوار
فەر موودە نەبیت"، وە یەحیای کوری سەعیدی قەتانی ش ئەفەر موویت: "ئەو دی کە
حەسەنی بەصری لە فەر موودە کانی گوتیەتی کە وا پێغەمبەری خوا وای فەر موودە
ئەو سەرچاوە ی فەر موودە کە مان دۆزیو تەو تەنیا یە ک دوو فەر موودە نەبی".
پر وانه: (التدريب الروای لل حافظ جلال الدین السیوطی) (ب ۱_ل ۱۰۳) طبعة دار
أحياء التراث العربي. وە (التقريب التهذيب لل حافظ
العسقلانی) (ب ۱_ل ۵۴۰_ژ ۳۵۹۵/ل ۲۳۶_ژ ۱۲۳۷) طبعة دار العاصمة. وە (تاریخ
أسماء الثقات لابن شاهین) (ب ۱_ل ۲۳۵_ژ ۱۴۳۷) طبعة دار السلفية. وە (الثقات
لابن حبان) (ب ۱_ل ۲۱۱_ب ۹_ل ۱۲۶) طبعة دائرة المعارف العثمانية. وە (التذكرة
لل حافظ لل حافظ الذهبي) (ب ۲_ل ۷۴۸) طبعة دار الكتب العلمية. وە رگێر

ئەفەرمووت: (الْعَمَلُ فِي الْهَرَجِ كَهَجْرَةِ الْي) ^{۱۰} واتە: (کرده‌وهی چاک له کاتی بوونی فیتنه‌دا وه‌کوه ئه‌وه وایه کۆچی کردییت بۆ لای (من) الله أكبر لهو موژده گه‌وره‌یه، هه‌روه‌ها ئەفەرمووت: (الْقَائِلُونَ يَوْمَئِذٍ بِالْكِتَابِ وَالسُّنَّةِ كَالسَّابِقِينَ الْأَوَّلِينَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ) ^{۱۱} واتە: (ئەو که‌سانه‌ی که لهو رۆژه‌دا به‌قورئان و سوننه‌ت قسان ده‌که‌ن، وه‌کوه پێشکه‌وتوه‌ یه‌که‌مه‌کانه له موهاجیرو ئه‌نسا‌ره‌کان) ، ئیتر چ کرده‌وه‌یه‌ک و چ کۆچ کردنی‌ک له‌وه گه‌وره‌تره رابکریت له‌شوینی به‌رزه‌وه بۆ شوینی به‌رز، وه بۆ وته‌ی حه‌ق و نوور (که په‌یامه‌کانی حه‌ق و نووره نوسراوه‌ته‌وه) بۆ ئه‌م ئومه‌ته ره‌حم پێکراوه.

^{۱۰} صحیحە. موسلم (ژ ۲۹۴۸) وه ترمذی (ژ ۲۲۰۱) وه ئیمام ئەحمەد (ژ ۲۰۲۹۸) وه غه‌یری ئەمانه‌ش ریوایه‌تیان کردوه، له‌فزه‌که‌ه‌ی ئیمام ئەحمه‌ده، شوعه‌یب ئەپناوت ئەفەرمووت: "سه‌نده‌که‌ی صحیحه".

^{۱۱} زه‌عیفه. به‌ززار (ژ ۲۶۳۱) ئیبن وه‌جه‌ری هه‌یشه‌می ئەفەرمووت: به‌ززار ریوایه‌تی کردوه، هه‌سه‌نی کوری بیه‌شی تێدایه‌ ئه‌بو حاتم و غه‌یری ئه‌و به‌باوه‌ر پێکراویان دانه‌وه، وه بۆ هه‌یزیشی تێدایه (المجمع الزوائد) (ب/۷/۲۷۱ لا/ژ ۱۲۱۶).

گه وره بی کۆچی هاوه لآن

"به لئى خو شه ويستان": ئهو كۆچى كه باسكرا لىكچوونىك كه وتووه ته نيوان ئهو و كۆچى يه كه مدا، له زياتر بوونى ئه جرو پاداشندا، به لآم كۆچى يه كه م بۆ هاوه له كانى بوو رۆيشت (ﷺ) به لئى كۆچىك بوو پلهى هاوه لئىتى تىدا بوو، ئه مهش بۆ غه يرى هاوه لآن هه رگيز نايىت و دهست ناكه ويىت، ههروه كوو خواى گه وره (ﷺ) ئه فه رمو ويىت: ﴿وَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ ءَاوَأُوا وَنَصَرُوا أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا هُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ﴾^{١٢} واته: (ئه وانهى ئيمانىان هيناو كۆچيان كردو جيهادىان كرد له پيناو خواى گه وره (ﷺ)، وه ههروه ها ئهو ئيماندارانهش كه دالدهى پينغه مبهرو موهاجيره كانىاندا پشتيوانىان لى كردن، هه موو ئه وانه ئيماندارى ته واو و راسته قينه ن، به لئى بۆ ئه وانه هه يه لى خو شبوونى خوداو به هه شتى پر نازوو نيعمهت و رزق و رۆزى به ريز)، ئه مهش پله كانى هاوه لئىتى بوونه له گه ل پينغه مبهرى خوا (ﷺ)

^{١٢} الأنفال ٧٤

نیهت هیئان

وتهی پیغهمبهری خوا(ﷺ) که له فهرمووده که دا هاتووه:
(ولکن جهاد و نیه) مه بهست پیی شهویه که وا جهاد ماوه تاوه کوو
نیستاکهش، وه هه لئه گیراوه ته وه واته: (حوکه که ی نه میئیت و
کوئیایی پی بیئت)، وه به بی نیهت ناییته جهاد (په یهسته
به نیه ته وه)، وه بوونی نیهت له جهاد دا ههروه کوو پیغهمبهر(ﷺ)
هه وائی پیداو، کاتیک دهشته کیهک لیی شه پرسی: جهنگ کردن له
پیناو خوی گه وره(ﷺ) چی یه؟ شه ویش له وه لامدا شه فهرمووی:
(مَنْ قَاتَلَ لِتَكُونَ كَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا، فَهُوَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ. عَزَّ
وَجَلَّ)، واته: (هه ره که سیك بجهنگی بو بهرز راگرتنی وتهی خوی
گه وره، شه وه له پیناو خوی گه وره یه(ﷺ)).^{۱۳}

وه شه مه به لگه یه که وا نیه ته چاکه کان به جیاوازه کانیه وه،
خاوه نه که ی پاداشت دراوه (لای خوی میهره بان) به وهی له و
کرده وهی که نیه تی بو هیئاوه و پیی گه یشتووه یا خود پیی
نه گه یشتووه، ههروه کوو پیغهمبهرمان(ﷺ) شه فهرموویت: (نیه

^{۱۳} صحیحده. بوخاری له (صحیح البخاری) (ژ ۱۲۳). وه موسلم له (صحیح
المسلم) (ژ ۱۹۰۴) وه غهیری شه مانیش ریوایه تیان کردووه.

الْمَرْءُ خَيْرٌ مِنْ عَمَلِهِ). واته: (نيهتې مروؤ چاکتره له کارو
کرده وه که ی) ^{۱۴}.

^{۱۴} سه نه ده که ی به هیزه. عه جلونی نه فه رمووی: نیمامی عه سکه ری له (الأمثال) وه
به یهه قیش له (الشعب) له نه نه سه وه (حَمَلُهُ) به مه رفوعی ریوایه تیان کردوه، وه
هه ره ها تین و دوحیه نه فه رمووی: "سه حیج نیه". وه به یهه قیش نه فه رمووی:
"سه نه ده که ی زه عیفه". وه شاهیدی له سه ره هیه که ته به رانی و ده یله می ریوایه تیان
کردوه، حافیزی سه خاویش نه فه رمووی: "هه رچه نده حدیسه کی زه عیفه به لام
به کو کردنه وه ی ریوایه ته کان حدیسه که به هیزه ده ییت". با سه یری (کشف الخفاء
للعجلونی) (ب/۲/۳۹۲۶ تا ۲۸۳۶) وه (المقاصد للحافظ
السخاوی) (ب/۱/۷۰۱/۷۰۱ تا ۱۲۶۰) بکریت.

ئه گهر بانگ کران بو جیهاد

وتهی پیغهمبهری خوا (ﷺ) که ئه فهرمووی: (وَإِذَا اسْتُنْفِرْتُمْ فَانْفِرُوا). واته: ئه گهر داواتان لی کرا بو جیهاد کردن ئهوا په له بکن بو دهرچون، دامه نیشن، چونکه جیهاد کردن له سه ره هاوه له بهرپزه کان (فه رزی عهین)^{۱۵} بووه، جا ئه گهر بانگ کرابن بو جیهاد، ئه وه بو یان دروست نه بووه دابنیشن، وه هر بهو جو ره ش ئه وهی له دوای هاوه له کانیش هاتوون، ئه گهر جیهاد کردن له سه ری (فه رزی عهین) بوو بیّت، ئه وه بریاره که شی هه مان بریاری هاوه له بهرپزه کانه بو جیهاد کردن (نابیت دابنیشی)، وه ئه وه شی که له سه ری (فه رزی کیفایه)^{۱۶} بوو بیّت، ئه وه به ئاره زووی خو یه تی گهر ویستی لی بیّت دهرئه چیّت و پاداشتی له سه ره وهرئه گریت، وه ئه گهر دهریش نه چیّت،

^{۱۵} فه رزی عهین لای شرع ناسان ئه وه یه: کاریکی شهرعی واجب کرابیت له سه ره گشت تاکیکی موسلمان، جا به کردنیان پاداشت وهرئه گرن، و به نه کردنیشیان تاوانبار ئهین، وه به ئه نجام دانی ئه و کاره ش له لایهین کۆمه لیکه وه تاوانه که له سه ره ئه وانی تر لاناچیّت، وه کوو نو یژی کردن و پوژوو گرتن ... هتد.

^{۱۶} فه رزی کیفایه لای شرع ناسان ئه وه یه: کاریکی شهرعی له سه ره کۆمه لیک که س واجب کرابیت نه ک به گشتی، به کردن و ئه نجام دانی ئه و کۆمه له یه تاوانه که له سه ره گشت که سه کان لا ئه چیّت و، وه کۆمه له که ش پاداشتی له سه ره وهرئه گرن، وه کوو نو یژی جه نازه و فی ربوونی پیشه گهری ... هتد.

ئەو ھېچ تاوانى ناگاتى، بەلام بەمەرجىك ئەيىت بزائىت جىاوازى
لە نيوان فەرزى عەين و فەرزى كىفايەدا چىيە، وە چ كاتىكىش
جىھاد كەردن فەرزى عەين و فەرزى كىفايە ئەيىت، وە ئەگەر ئەو
كەسە بەزمانى زانست بۆى پروون بۆو كەوا جىھاد كەردن بۆ ئەو
فەرزى كىفايەيە، جا ئەوكاتە بە ئارەزووى خۆى ئەيىت (بۆ
دەرچوونەكە)، لەبەر ئەوئى بەھۆى دانىشتنەكەيەو نايىتە
سەرىپچى كەردنى فەرمانى پىغەمبەر (ﷺ)، بەلام لەگەل ھەندىش
بەھۆى بەژدارى نەكەردنى لەوكارە پىرۆزە ئەو ئەجرو پاداشتى ئەو
كارەى لەدەست ئەچىت.

"بەئى برايان!": ئەگەر جىھاد لەسەر دوو پايە بوو بىت، ئەو
ھەر بەو جۆرەش بۆ كۆچىش پى وىست ئەكات گەورەو بچوكى
ھەيىت، وەكوو كۆچ كەردن بۆ جىھاد و نىيەت ھىنان لەبەر رەزامەندى
خو(ﷺ)، وە كۆچ كەردنى نەفس لەو شتانەى كە خووى پىوہ گرتوہ
وہ لەئارەزووہكانى، وە كۆچ كەردن لە براكان و كەس و كارەكەى
و كورەكەى.

جا كۆكەردنەوہ لە نيوان دوو جىھادان ياخود لە نيوان جىھادو
مەنھەجى خۆشەويستى، ئەو رىگاي دىنە، وە بەدەست ھىنانى پلە

به‌رزه‌کان و رده‌زاده‌ندی خوای په‌روه‌ردگارو نزیکیه له‌و، هه‌روه‌کوه
 فه‌رموه‌یه‌تی: ﴿أَحَبُّ إِلَيْكُمْ مَنِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ﴾
 واته: (لاتان خۆشه‌ویسترو نازدارتربیت له خواو پی‌غه‌مبه‌ره‌که‌ی و
 جیهادو تی‌کۆشان له پیناو ری‌بازه‌که‌ی خوای گه‌وره‌دا (ﷺ)، عه‌تف
 له زمانی عه‌ره‌بیدا: بو‌هاوبه‌شی و ری‌کیه جا شه‌گه‌ر بیت و
 جیابونه‌وه له نیوانیان په‌یدا ببیت، شه‌وه تاوان و چاوه‌روانیه بو
 سزای خوای گه‌وره‌یه (ﷺ) هه‌روه‌کوه فه‌رموه‌یه‌تی: ﴿فَتَرْتَبَّصُوا حَتَّى
 يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ ۗ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ﴾^{۱۷} واته:
 (چاوه‌ری‌که‌ن هه‌تاوه‌کوه خوای گه‌وره (ﷺ) سزاو عیقابی خوی بو‌تان
 شه‌نی‌ری، وه خوای مه‌زن (ﷺ) هیدایه‌تی گه‌لی‌کی سته‌مکارو
 خراپه‌کار نادات که گو‌ت‌رایه‌لی فه‌رمانی شه‌و ناکه‌ن)، **بو‌یه**
ناگاداربن.

وه هه‌روه‌ها دامه‌زراوی و مانه‌وه له‌سه‌ر حه‌ق، شه‌وه سه‌نگه‌ر
 گرتن و جیهاده له پیناو خوای گه‌وره (ﷺ) به‌و دینه کامل و چاکه
 له‌گه‌ل بوونی هیمه‌ت و به‌رگه‌ گرتنی ناخۆشیه‌کان له پیناوی، بو

پاراستنی قه لای دین و، خزمهت کردن بۆ ئەم ئوممهته رهحم پیکراوه
 و(سته م لیکراوه) ههروه کوو خوی گهروه (ﷺ) ئەفه رموویت:
 ﴿يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ
 تُفْلِحُونَ﴾^{۱۸} واته: (ئه ی ئەو که سانه ی کهوا ئیمانتان هیناوه،
 نارام بگرن له سههه خواپه رسته یه کان و به لاکان و گونا هه کان، وه
 ههروه ها زۆر خوگر و چه سپاو بن له گه له دوزمه کانتان له کاتی
 جهنگدا، وه بهرده وام له هه موو شوین و ده رچه یه کدا سه نگه ر بگرن
 له دوزمه کانتان، وه له خواش بترسین، بۆ ئەوه ی سه رفرازو
 سه ره که وتوو بن).

^{۱۸} آل عمران ۲۰۰

سووده کانی کۆچ و پایه کانی

"خۆشه و بیستان": کۆچ کردن فرمانی ئیلاهییه، کهوا بلاؤ کردنه وهی دینی تیاپه، وه یه کگرتنی ئوممتهی ئیسلامیشه، وه پهروه ده کردنی پیاوه کانه بۆ دینی خواو ئوممتهی ئیسلام، وه ههروه ها سی پایه شی ههیه:

پایه ی یه کم: راگه یانندی په یامی کۆتایی هه موو پیغه مبه رانه (عَلَيْهِ السَّلَامُ)، وه بلاؤ کردنه وه یه تی بۆ گه یانندی حه ق و نوور، به هه موو ئه و شتانه ی که به خۆیی و ماڵ و هاوه لانی به خشاوه له و خزمه ته دا.

پایه ی دووهم: یه کگرتنی خیزانه کانه که پایه کی به رزی هه یه له ئیسلامدا، په یوه سته به یه کگرتنی ئوممه ت له سه ر یه ک وشه، ئه مه بوو وای له باپیره مان عه لی مورته زا کرد (حَوَّلَهُ عَنْهُ) کهوا بجه وی له شوینی نوسته نه که ی، بۆئه وه ی روو حی خۆی فیدا بکات له پیناو پیغه مبه ری خواو پاراستنی ئه م دینه (که شکینه ری هه موو بتيك و تاغو تیکه)، هه ر ئه مه ش بوو حه زره تی ئه بو یه کری

صدیقی (رحمۃ اللہ علیہ) والیٰ کرد، کہوا ہا وہ لیتی بکات لہ کاتی کۆچدا،
 ٲه ویش ہەر بہو جوړہ بو ٲه وہی خوئی فیدا بکات لہ پیٲناو خوداو
 پیغہ مبهری خوادا (صلی اللہ علیہ وسلم)، وہ بو پاراستن و بلاؤ کردنہ وہی دینی خوا
 کہ ئیسلامہ، ہر وہ کوو ٲه وہ و ایٲت کہوا عملی مورٲہزا (رحمۃ اللہ علیہ)
 لہ بری ٲالو بہیت جینیشینیٲتی کردیٲت، وہ ہرزہ تی صدیق و عبد
 اللہ کوړی و ٲہسمای کچیشی لہ بری ہا وہ لہ گہ ورو بہرٲرہ کان
 جینیشینیٲیان کردیٲت (رحمۃ اللہ علیہ)، بو ٲه وہی ٲومہت فیربکات کہوا
 دین ہرہ کہ و ٲومہ تیش ہرہ کہ، وہ ہەر بہو ہش نہیٲنی
 پاراستنی ٲومہتہ، وہ بہوئی تیٲنہ گہیشٲن لہو چہ مک و واتایانہ،
 نہیٲنی ٲہو ٲہرٲہ وازہییہ کہ لہ نیوان موسلمانان ٲہیدا بووہو
 ہوکاری لیٰ کہ وٲنہ وہی ٲہو خراپہ کاریہییہ ہەر وہ کوو ئیمٲرؤ کہ
 بہ چاو ٲہییٲن، بو ٲہ بیری لیٲبکہ نہ وہ.

پایہی سی یم: بہیہ کہ وہ کارکردنی ہا وہ لان و دؤستان بہ گشتی، بو
 بہرگری کردن و غیرہت گرتن و خو شہ ویستی نواندن بوو بو
 پیغہ مبهری خوا (صلی اللہ علیہ وسلم)، وہ بو پاراستنی ٲہم دینہ بت شکینہرہو
 ٲہم ٲومہتہ ٲہحم پیٲکراوہ بوو لہ دونیاو دوارؤژدا، جا ٲہوہ کہ
 پیغہ مبهری خوایہ (صلی اللہ علیہ وسلم) بہشی ٲہم ٲومہتہییہ، وہ تکا کاریہ تی،

وہ بہ لگہیہ تی بہ دینی خواو خوشہ ویستی تہو بۆ خوای مہزن (جَلَّ جَلالُه وَّعَمَّ فَضْلُه وَّنوَالُه).

"خوایہ گیان داوا کارین"

تہم سالہ مان بیٲتہ مایہی پاراستن و سہرکہ وتن و تہمان و تیمان و سہلامہ تی و ئیسلام، بۆ تہم توممتہ رہم پیٲکراوہ، وہ ہہموو تہو کہ سانہی کہ دیار نہ ماون بگہر پنیٲتہ وہ بۆلای کہس و کارہ کہی، وہ ہہموو تاوارہ بووہ کانیش بگہر پنیٲتہ وہ شوین و مالی خویان، وہ شیفاو نارامی و پاداشتی ہہموو نہ خوشیکیش بدات، وہ یارمہ تی و پاراستن و فہرہ جی خوی بۆ ہہموو کہ سیٲکی گرفتارو تہسیریک بنیریت، وہ یارمہ تیمان بدات بۆ خواپہ رستیہ کی پاک و بیٲگہرد بہ دینہ کامل و چاکہ کہی لہ بہر رہ زامہندی تہو، وہ سہرکہ و توممان بکات بۆ خزمہ تکردنی تہم توممتہ رہم پیٲکراوہ، چ لہ دینہ کہی، وہ چ لہ حالہ کہی لہ ناوہ وہو دہرہ وہیدا. (اللہم آمین .. اللہم آمین .. والحمد لله رب العالمین).

خزمہ تکاری دین و توممت

شیخ عہ بیاس فازلآ حہسہ نی
عیراق -- سامہ را -- قہلہ

ناوہرؤك

- ۱ پیئشه کی
۵ سهری سالی کؤچی و تیگه یشتن و پیروزبایی
۱۵ خواپهرستی له کاتی فیتنه دا
۱۸ گه وره بی کؤچی هاوه لان
۱۹ نیهت هینان
۲۱ شه گهر بانگکران بو جیهاد
۲۵ سووده کانی کؤچ و پایه کانی

ناویشانمان له ئینتهرنیّت

YouTube

موقع التوحید والمعرفة

موقع التوحید والمعرفة

صحيفة الرئيسية لموقع التوحید والمعرفة

[/http://tawhid-knowledge.com](http://tawhid-knowledge.com)

كۆچ كردن

فەرمانىكى ئىلاھىيە. كەوا
بلاو كرنه وهى دىنى تىايە.
وه يە لگرتنى ئوممەتى ئىسلامىشە.
وه پەروەردە كرنى پىاوه كانه بو دىنى
خواو ئوممەتى ئىسلام.

شىخە مەبەسەزىل مەسەنەر

